

O NAMERAVANI GRADNJI NOVEGA BEGUNSKEGA NASELJA V NABREŽINSKI OBČINI

Zakaj se pravzaprav upiramo množičnemu naseljevanju

Piccolo, Messaggero Veneto in Vita Nuova zahtevajo, naj gradbeno dovoljenje beguncem izda posebni prefekturni komisar - Senat odobril zakon o šolstvu, ne da bi upošteval naše glavne zahteve

Čeprav nam v zadnjem tednu tako vsedr-
žavni italijanski kot svetovni položaj nudi-
ta dovolj snovi za razmišljanje, se v današ-
njem pregledu ponovno vračamo k vpraša-
njem, ki pobliže zadevajo slovensko manj-
šino, živečo v mejah italijanske republike.
V središču pozornosti tukajšnje slovenske
javnosti sta te dni zlasti dva problema: na-
črt gradnje nadaljnjih 268 stanovanj za istr-
ske begunce v bližini Sosljan na ozemlju
devinsko-nabrežinske občine in odobritev za-
kona o pravni ureditvi slovenskih šol na Tr-
žaškem ozemlju ter v goriški pokrajini.

O prvem vprašanju je javnosti že znano,
da je podžupan prizadete občine konec
prejšnjega meseca odbil Ustanovi julijskih
in dalmatinskih beguncev prošnjo za grad-
njo tako velikega števila stanovanj in se pri
tem natančno ravnal po navodilih občinskega
sveta, ki je o tej zadevi razpravljal na
izredni seji z dne 23. junija.

Ob ta ukrep nabrežinskega podžupana Al-
bina Škerka pa se nista spotaknila le naša
stara znanca »Piccolo« in »Messaggero Ve-
neto«, temveč se jima je pridružila tudi »Vi-
ta Nuova«, glasilo Ital. Kat. Akcije v Trstu.
Naj takoj povemo, da vsi ti trije listi pri-
hajajo do enakega zaključka, in sicer, da mo-
ra prefektura čimprej poslati na nabrežin-
sko županstvo posebnega komisarja, ki naj
namesto župana ali njegovega namestnika
izda omenjeni ustanovi dovoljenje, da lahko
prične zidati nova stanovanja za begunce.

PRISTRANSKO PISANJE

Vita Nuova je to zadevo obravnavala v šte-
vilki z dne 8. t. m., ko je priobčila daljši
članek s temle kričavim naslovom: »Skraj-
nost Južnih Tirolcev dobra šola tudi za De-
vin« (L'oltranzismo degli atesini ha fatto
scuola a Duino). Članek zasluži pozornost
ne samo zato, ker odraža mišljenje tistih ita-
lijanskih tržaških krogov, o katerih je obče-
znano, da imajo vpliv na politična in uprav-
na oblastva, marveč zlasti zato, ker po na-
šem predstavlja otipljiv primer pristranskega
pisanja, pri katerem je slaba vera pisca
članka očitna.

List namreč med drugim takole piše: »S
strani večine (devinsko-nabrežinskega občinskega
sveta op. ur.) je bilo rečeno, da načrt
begunske ustanove sestavlja del raznarodovalnega
načrta, ki naj bi bil v mislih vlade... Je potrebno
izpodbijati takšne trditve? Bi ne bilo trebt; kljub
temu bi želeli pripomniti, da ne gre za drugo, kot da se
premestijo osebe iz enega kraja v drugi kraj

iste pokrajine: iz vasi Padriče v tržaški ob-
čini v vas Sosljan v devinsko-nabrežinski ob-
čini.«

PROTI NASILNEMU RAZNARODOVANJU

Kot je znano, se Slovenci omenjene obče-
ne — in v tem jih odločno podpira vse naše
ljudstvo — ne upirajo gradnji stanovanj za-
to, ker bi ne privoščili istrskim beguncem
strehe, temveč samo zato, ker se s takšnim
množičnim naseljevanjem umetno in namer-
no spreminja narodnostna sestava občine,
tako da lahko že danes z matematično goto-
vostjo predvidevamo dan, ko bodo Slovenci
postali neznatna in nepomembna manjšina
na svojih rodnih tleh. Ker prošnja za grad-
njo teh 268 stanovanj ni prvi in osamljen
primer, temveč ima devinsko-nabrežinska
občina prav v tem oziru že več izkustev,
smemo povsem upravičeno trditi, da gre za
raznarodovalni načrt, ki ni samo v mislih
vlade, ampak se žal že več let dosledno iz-
vaja.

VPRAŠANJE BREZ ODGOVORA

Če bi bila Vita Nuova nepristranska, bi
utemeljitve, s katero je bilo odklonjeno

gradbeno dovoljenje, nikakor ne smela oma-
lovaževati ter tako hudo podcenjevati, kot
da gre za stvar, o kateri ni vredno razprav-
ljati. Vprašati bi se morala, zakaj in čemu
je bilo v zadnjem desetletju zgrajeno ribiško
naselje v bližini Štivana v nabrežinski obče-
ni, ko je splošno znano, da v tamkajšnjih
morskih vodah sploh ni rib? Odgovoriti bi
nadalje morala, čemu je pri Sosljanu že bilo
sezidanih kakih 125 stanovanj za begunce,
če so ti v ogromni večini zaposleni v Trstu,
se pravi 20 km daleč od svojih delovnih
mest? Zastaviti bi si morala končno tudi
vprašanje, zakaj Ustanova julijskih in dal-
matinskih beguncev hoče zgraditi tolikšno
število hiš, če danes ni in najbrž še dolgo ne
bo prav nobene gotovosti, da bodo ti prise-
ljenci dobili zaposlitve v industrijskih pod-
jetjih v občini?

In nazadnje bi se morala Vita Nuova vpra-
šati, ali imajo slovenski domačini, ki že več
kot 1500 let bivajo v občini in so vedno tvo-
rili ogromno večino prebivalstva, pravico,
da tudi v bodočnosti sami upravljajo svo-
jo občino in se hkrati branijo pred nasilnim
italijančevanjem in raznarodovanjem.

Na takšnih osnovah je sodelovanje nemogoče

Toda glasilo tržaške Kat. Akcije vsa ta
vprašanja enostavno obide in svoje bralce
le pita z lažjo, češ da pri vsej zadevi gre le
za premestitev določenega števila oseb iz Pa-
drič v Sosljan. V resnici s takim pisanjem
list kratkomalo brije norce iz Slovencev in
iz njihovih najosnovnejših pravic.

Njegovo pisanje hkrati očitno preveva sla-
ba vera, ker se skuša skrivati resnični nam-
en množičnega naseljevanja v slovenske
kraje in se kolonizacija naše zemlje opravi-
čuje z ustavnimi določili, z nujnostjo indu-
strializacije, s položajem italijanske manjši-
ne v Istri itd. In prav to namerno zavijanje
dejstev je tisto, kar Slovenci najbolj zameri-
jo omenjenemu, vsaj po imenu, katoliškemu
listu.

Zato če zdrava pamet in logika na tem
svetu in v današnjem času še nekaj veljata,
iz vsega, kar smo navedli, sledi, da sta na
takšnih osnovah sporazum in politično so-
delovanje med katoliškimi Slovenci in taki-
mi italijanskimi katoličani kratkomalo ne-
mogoča.

O SOLSKEM ZAKONU

Že v začetku smo omenili zakon o sloven-
skem šolstvu. V tej zvezi je treba poudariti,

da je omenjeni zakon odobrila tudi prosvet-
na komisija, ki deluje v okviru senata. Da
postane pravomočen, je treba sedaj le čaka-
ti, da izide odlok predsednika republike in
da je zakon objavljen v Uradnem listu. Be-
sedilo zakona je ostalo takšno, kakršnega
je odobrila poslanska zbornica. To pomeni,
da gospodje senatorji niso v ničemer upo-
števali opazk, ki so jih iznesli predstavniki
naše manjšine in tudi slovensko časopisje.
Za vse naše pripombe, ki gotovo niso bile
postranskega pomena, so tudi člani senat-
ne komisije, pa naj pripadajo tej ali oni
stranki, bili gluhi in slepi. Boli nas zlasti, da
so zakonodajalci prezrli Beneške Slovence
in naše rojake v Kanalski dolini ter jim ni-
so priznali pravice, da svoje otroke šolajo
v materinem jeziku. Ugotoviti moramo nade-
lje, da niso bile sprejete določene naše za-
hteve, ki so se tikale predvsem besedila pr-
vega člena zakona, po katerem je obstoj slo-
venskih šol odvisen dejansko le od vsako-
kratnega prosvetnega ministra, česar, kot
smo že pisali v eni zadnjih števil, ne more-
mo odobravati.

Zaradi objektivnosti hočemo na koncu še
ugotoviti, da takšnega nepopolnega zakon-
(Nadaljevanje na 2. strani)

RADIO TRST A

• NEDELJA, 16. julija, ob: 9.30 Slovenske zborovske skladbe; 10.00 Prenos maše iz stolnice Sv. Jutta; 11.30 Oddaja za najmlajše: »Tri sestre«, pravljica (Radislav Rudan - Saša Martelanc), igrajo člani RO; 12.15 Vera in naš čas; 14.45 Vokalni oktet »Planika«; 16.00 Popoldanski koncert; 17.00 Tvoronica sanj, obzornik filmskega sveta; 18.00 Turistični razgledi; 19.00 Nedeljski vestnik; 21.00 Iz zakladnice slovenskih narodnih pesmi: »Kralj Matjaž«; 22.00 Nedelja v sportu.

• PONEDELJEK, 17. julija, ob: 18.00 Italijanščina po radiu; 18.30 Iz del julijskih avtorjev — Illersberg: Variacije in fuga na Corellijevo temo za klavir; 19.05 Baletna glasba — Gounod: Balet iz opere »Faust«; 20.00 Sportna tribuna; 21.00 Puccini: »Gianni Schicchi«, opera v enem dejanju; 22.00 Nove knjige in izdaje.

• TOREK, 18. julija, ob: 18.30 Mihevc: Planeti, Vodopivec: Simfonična koračnica, Mirk: V deveti deželi. Orkester Ljubljanske Radiotelevizije vodi Uroš Prevorsek; 19.00 Glasbena skrinjica, oddaja za mladino (Gojmir Demšar); 19.30 Življenja in usode — Franc Orožen: »Margot Fonteyn«; 21.00 Za kulisami druge svetovne vojne — Saša Martelanc: »Nizozemsko tajno bojišče«; 22.00 Poezija starodavnih orientalskih ljudstev — Franc Jeza: »Armenska in georgijska poezija«.

• SREDA, 19. julija, ob: 18.00 Slovenščina za Slovence; 19.30 Zgodovinski sprehodi po tržaških ulicah in trgih — Drago Renar: »Via Tor San Lorenzo in Via San Sergio«; 21.00 »Marsikaj v mesto Kotaču«, komedija v treh dej. (Aleksander Marodič), igrajo člani RO.

• ČETRTEK, 20. julija, ob: 13.30 Sodobne popevke; 19.30 Na vakance — Beleška študentom na počitnice (Valica Mavrič). Približno ob 21.45 Književnost — Martin Jevnikar: »Vladimir Pavšič — Bor in njegova Kritika«.

• PETEK, 21. julija, ob: 18.00 Italijanščina po radiu; 18.30 Mancinelli: Beneški prizori. Rimski simfonični orkester Italijanske Radiotelevizije vodi Pietro Argento; 19.00 Pianist Marjan Lipovšek; 19.30 Obletnica tedna — Rado Bednarik: »Četrto stoletje od izbruha španske državljanske vojne; 21.00 Gospodarstvo in delo; 21.15 Koncert operne glasbe; 22.00 Garibaldinski pisatelj: »Giuseppe Cesare Abba« (J. Seražin); 22.30 O slovenski klavirski glasbi — Janko Grille: »Ivo Petrič in Pavle Merku«.

• SOBOTA, 22. julija, ob: 14.45 Sestanek z Jelko Cvetežar in Marjanco Deržaj; 15.30 Tržaški obiski: »Sveti Ivan«; 18.30 Iz del slovenskih skladateljev — Srebotnjak: Trije samospevi, Trije preludiji za harfo, Mati za glas in orkester; 19.00 Operne uverture in medigre; 19.30 Zena in dom; 20.40 Celjski komorni zbor; 21.00 »Rdeča čelada«, radijska igra (U. Ronfani - Vinko Suhadolc), igrajo člani RO.

TEDENSKI KOLEDARČEK

16. julija, nedelja: 8. pobink., Karmelska M. b.
17. julija, ponedeljek: Aleš, Marcelina
18. julija, torek: Kamil Leljiški, Miroslav
19. julija, sredo: Vincencij Pavelski
20. julija, četrtek: Marjeta, Elija
21. julija, petek: Danijel
22. julija, sobota: Lovrenc

NOV PROFESOR TELOVADBE

Na višjem državnem zavodu za telesno vzgojo v Rimu je prejšnji teden z uspehom položil zaključne izpite g. Stanko Kojanec iz Nabražine. Novemu profesorju za uspeh iskreno čestitajo prijatelji in znanci. Čestitkam se pridružuje uredništvo Novega lista.

—0—

Ravnateljstvo DRZAVNE NIZJE INDUSTRIJSKE STROKOVNE ŠOLE s slovenskim učnim jezikom v Trstu opozarja starše, da vpisovanje učencev za prihodnje šolsko leto 1961/62 poteka takole: za I. razred do vključno 25. julija in za II. ter III. razred do vključno 25. septembra t. l.

— 0 —

Ravnatelji vseh NIZJIH SREDNJIH SOL obveščajo starše, da je rok za vpisovanje v I. razred Državne srednje šole, Industrijske in Trgovske šole ter vseh strokovnih tečajev do 25. julija za učence, ki so izdelali V. razred osnovne šole.

Razprava o nezaupnici vladi

Danes se v poslanski zbornici zaključila razprava o nezaupnici Ital. socialistične stranke Fanfanijevi vladi. Medtem ko pišemo, še ni natančno znan izid glasovanja o resoluciji socialistov, a je že sedaj gotovo, da bo odklonjena z večino glasov, ker so se vse stranke, ki podpirajo sedanjo vlado, izrekle proti njenemu sprejemu.

O nezaupnici vladi je prvi govoril socialistični prvak Nenni, ki je med drugim poudaril, da je Fanfanijeva vlada izpolnila nalogo, ki jo je prevzela po padcu Tambronijeve vlade, in da mora zato odstopiti. Fanfanijeva glavna naloga je po mnenju socialistov bila, da po dogodkih lanskega julija spet vzpostavi demokratično zakonitost. Drugi vzrok, ki po Nennijevem mnenju opravičuje nezaupnico, je v tem, da med strankami, katere podpirajo Fanfanija, ni soglasnosti niti v glavnih vprašanjih, zaradi česar je vlada nekako ohromljena v svoji dejavnosti, kar nikakor ni v korist države. Nenni je nadalje spomnil poslance na izjave odgovornih osebosti po Tambronijevem padcu, iz katerih je izhajalo, da je Fanfanijeva vlada začasna in da bo po jesenskih upravnih volitvah odstopila.

Socialistični voditelj je na koncu govora poudaril, da bi program nove vlade moral obsegati tele glavne točke: ureditev vprašanja šolstva, ustanovitev avtonomnih dežel,

MILIJARDE V ZRAK

Boj za polet v vesoljstvo in za njegovo obvladanje ni samo tehničnega značaja, marveč terja tudi vedno večjo možgansko delavnost in požira vedno več milijard. Kennedyjeva vlada se je odločila, da nakaže odboru za vesoljske polete v letu 1962 eno milijardo 784 milijonov dolarjev. Novi proračun kaže velikanski napredek v primeru s tistim za časa Eisenhowerjeve vlade, ki je v t. namene predvidevala le 700 milijonov dolarjev.

NASA, ameriški odbor za kozmične polete, ima torej več kot tisoč milijard lir na razpolago. Ima pa nalogo, da še pred koncem tega leta, na vsak način pa pred novim sovjetskim poskusom, izstrelijo trodelno raketo na luno in da tam pristanejo tudi prvi kozmični letalci. NASA je za sedaj rešena finančnih skrbi, nima pa še dovolj možganskih delavcev. Zato je razpisala natečaj za nabor 6000 prvovrstno usposobljenih tehnikov in inženirjev. Doslej so namreč mladi znanstveniki raje šli v zasebne službe, ki so jim nudile tudi dvojno plačo v primeru z državo. Sedaj pa bodo ponudili znanstvenikom pri teh poskusih prav astronomske plače.

POPOVIČ V MOSKVI

Jugoslovanski tajnik za zunanje zadeve Koča Popović se mudi s posebnim odposlankstvom že več dni v Moskvi. Obisk je sicer uradnega značaja, a do kakih obveznih političnih dogovorov najbrž ne bo prišlo, čeprav bo Popović izmenjal misli s sovjetskimi kolegi o splošnem političnem položaju. Dejstvo je, da je približevanje Albanije h Kitajski ublažilo prejšnjo mrzloto Sovjetske zveze do Jugoslavije. Popović je s spremstvom obiskal zanimivosti v Leningradu, včeraj pa znamenitosti sovjetske prestolnice.

izposlovanje zakona proti monopolom ter zakona o gradbenih zemljiščih. Zagovarjal je nadalje potrebo, da bi Italija vodila bolj nevtralnno zunanjo politiko.

Za Nennijem je govoril tajnik socialnodemokratske stranke Saragat, ki je naglasil, da njegova stranka ne more glasovati za nezaupnico, kajti, če pade Fanfanijeva vlada, pridejo na oblast desničarji. Saragat je tudi ostro napadel socialiste, češ da so oni krivi, če Italija še nima sredinsko-levičarske vlade. Nennijevcem je nadalje očital tešno povezavo s komunisti v sindikatih in v mnogih občinskih upravah, kar je glavna ovira za sodelovanje med socialisti in ostalimi strankami sedanje vladne večine.

—0—

VESOLJSKA SILA

V sredo teden se je pridružil med redke države, ki so že spustile rakete v osvetje, tudi mali Izrael v Palestini. V zgodnjih jutranjih urah so s tajne točke na svoji sredozemski obali pognali v ozračje prvo raketo. V višini 80 km je predrila ionosfero. Sestava rakete in pogonsko sredstvo presega ta po izjavah izraelskih znanstvenikov vse dosedanje tehnične dosežke. V kratkem bo švignil v osvetje drugi izraelski izstrelek, ki bo nosil v konici elektronske naprave za odajanje znanstvenih opazovanj. Če pomislimo, da so največji znanstveniki kozmičnih poletov prav Judje kot Einstein in Pontecorvo, se ne smemo čuditi, če bo mala židovska republika prekosila velike države tudi na tem polju.

NI ŠE MIRU

Alžirijo je ta teden zajel spet nov val napadov in sabotažnih dejanj. Podtalno gibanje OAS francoskih skrajnih nacionalistov je v začetku tedna izvršilo deset atentatov v različnih alžirskih mestih. Padli sta dve smrtni žrtvi, deset je pa težko ranjenih. Med temi je tudi Ali Khodja, vodja alžirskih mohamedancev, ki je že sedmič ušel krogom napadalcev.

Na alžirskih poljanah je izkrvavelo tudi dosti francoskih vojakov. Od 1. novembra 1954 do 31. decembra 1960 jih je padlo v bojih 10.200, drugih 5000 je zgubilo življenje v zasedah, ranjenih je pa skupno 23.200.

O množičnem naseljevanju

(Nadaljevanje s 1. strani)

skega besedila niso odobrili le poslanci in senatorji vladnih strank, marveč tudi komunistični in socialistični parlamentarci. Sodi, da s takim ravnanjem levičarski poslanci in senatorji niso izpolnili obljub, ki so jih čestokrat dali Slovincem, in zlasti niso izpolnili svoje dolžnosti do tistih Slovencev, ki so organizirani v njihovih strankah ali ki na volitvah zanje glasujejo.

To dejstvo pa bo gotovo imelo svoje posledice v bodoči politiki slovenske manjšine v Italiji.

—0—

CESTITAMO

Na vseučilišču v Ferrari je pred kratkim promoviral za doktorja pravnih ved g. Aljoša Logar iz Nabražine. Novemu doktorju iskreno čestitamo.

Novi atentati na železniških progah Spor med Italijo in Avstrijo se zaostruje

Nekaj dni proti koncu prejšnjega tedna se je že zdelo, da se položaj na Južnem Tirolskem pomirja. Ni bilo več slišati pokanja bomb in peklenskih strojev. V noči med ponedeljkom in torkom pa je spet zagrmelo, a tokrat ne na področju bocenske pokrajine, kjer živi južnotirolska manjšina, temveč na meji med pokrajinama Verona in Trident. Nekaj minut, preden je privozil brzovlak München - Rim, sta se na progi med postajama Dolce in Peri zrušila z velikanskim gromom dva električna opornika. Na mah je bil prekinjen ves promet. Potniki so skočili iz vozov, po železniškem nasipu pa so našli listke z napisi: »Danes smo prizanesli človeškemu življenjem; prihodnjic ne bo tako. Bojevniki za svobodo Južne Tirolske.«

Oblastva so uvedla preiskavo, a doslej brez uspeha. Značilno pa je, da se atentatorji niso omejili na napad na progo čez Brenner, temveč so razširili svojo dejavnost tudi na železniški progi, ki iz Milana vodita v Švico. Tako so našli bombe ob vhodu v Simplonski predor in jih odstranili, preden so se razpočile. Zaradi teh atentatov so vsi vlaki na progah med Severno Italijo in Švico, Avstrijo in Nemčijo vozili z veliko zamudo, nekaj ur pa je bil ves promet prekinjen.

Zaradi teh široko zasnovanih atentatov je ministrski predsednik Fanfani brž sklical sestanke ministrov, ki so skupno proučili položaj ter sprejeli določene ukrepe, kateri naj preprečijo in zadušijo teroristično dejavnost v samem osrčju države. Sklenili so najprej protestirati pri avstrijski vladi proti nekaterim izjavam določenih avstrijskih osebosti, ki po mnenju italijanske vlade opogumljajo izvrševanje terorističnih napadov. Italija za sedaj tudi ne bo odgovorila na zadnjo avstrijsko spomenico o Južnem Tirolu.

Za potovanje italijanskih državljanov v Avstrijo in avstrijskih državljanov v Italijo so ponovno uvedli potne liste z vizumi. Doslej je v ta namen, kot znano, zadostovala osebna izkaznica, kar je seveda zelo poenostavljalo potovanje v dve sosedni državi.

Vlada je nadalje sklenila pozvati parlament, naj čimprej zaključi razpravo o zakonskem predlogu, ki med drugim predvideva, da se sme z navadnim upravnim aktom odvzeti državljanstvo osebam, katere so svoj čas optirale za Nemčijo in po končani drugi svetovni vojni spet zaprosile za italijansko državljanstvo.

Kot vidimo, se spor zaradi južnotirolske manjšine čedalje bolj zaostruje in že hudo ograža same meddržavne odnose med Italijo in Avstrijo. Prva vidna posledica zadnjih atentatov in italijanskih ukrepov bo, da se bo še bolj zmanjšal dotok avstrijskih turistov v Italijo. Ker določeni avstrijski krogi

ZNAMENIT KIPAR

Ivar Tregor je eden izmed največjih kiparjev na svetu. Po rodu je iz mešane rusko-poljske družine. Izklesal je že 750 kipov najimenitnejših osebnosti, med temi Eisenhowerja, Hruščeva, Kennedyja, Perona, Trujilla. Te dni je pa prejel naročila iz Vatikana. Izklesal bo velikansko soho papeža Janeza XXIII., katero bodo postavili v vatiškanski muzej.

vrše živahno propagando v prid svojega stališča o Južni Tirolski tudi v Zah. Nemčiji, ni izključeno, da bodo tudi mnogi nemški turisti šli na počitnice v druge države, namesto v Italijo.

Kako se bo v prihodnjih mesecih spor razvijal, ni mogoče danes natančno predvidevati. Ne glede na to pa je že zdaj jasno, da tega manjšinskega vprašanja Italija ne more več podcenjevati in omalovaževati njegovega pomena, temveč ga mora čimprej proučiti z vso resnostjo.

Prav tako pa je tudi jasno že danes, da vprašanja ne bodo pravično in trajno rešili niti teroristični atentati niti policijski ukrepi in diskriminacijski zakoni, temveč samo pogajanja ter vsa tista miroljubna sredstva, ki jih imajo moderne države danes na razpolago za urejevanje vseh, še tako kočljivih in zapletenih sporov.

Hipnopedija - nova metoda učenja

Kaj pa je spet to, bo nemara povprašala ali oni bralec ob zgornjem naslovu. Ime bomo kar brž pojasnili. Izvira iz grške besede *hipnos*, ki pomeni spanje, in *paideia* kar pomeni vzgoja ali učenje. Torej učenje v spanju!

Tako učno metodo bi prav te dni pri maturah potrebovali naši dijaki z velikim haskom. Bistvo tega novega načina učenja, s katerim se že več let bavijo psihologi, pedagogi in zdravniki, obstaja v tem, da se nekemu v spanju nekaj rahlo prišepetava in vztrajno ponavlja. Na takšen način si dotični, potem ko se zbudi, prišepetavano snov zapomni.

Ta učni način že zdavnaj uporabljajo v budističnih samostanih v Tibetu. Spečim novincem rahlo in ponavljaše šepetajo v uho obredne molitve in zakletve, nakar jih v budnem stanju natanko ponove. Pri ptičih so tudi opazili to možnost. Ptičarji žvižgajo kosom in kanarčkom izbrane melodije, kadar spijo; ko se živalca zbudi, pa lepo začivka v spanju dojeti napev.

Francoski profesor Diezende ima v St. Cloudu posebno šolo, kjer na tehnološki način proučuje te pojave. Poslužuje se posebnih električnih naprav, ki zaznamujejo ritem pri delovanju možganske skorje. S po-

Vojaška parada

V nedeljo je Hruščev povabil vse tuje poslanike in vojaške atašeje k velikanski vojaški paradi na letališče Tukin pri Moskvi. Zbrala se je tudi množica pol milijona ljudi, ki so predvsem strmeli nad novimi sovjetskimi letali. Kazali so ogromne helikoptere, ki so prenašali cele hiše in jih odlagali kot žerjavi. Posebna letala, hitrejša kot zvok, so med poletom spuščala vodljive izstrelke, kar je bilo doslej mogoče le z oporišč na kopnem. Še višji tehnični dosežek so pa Sovjeti pokazali z letali-maticami; med poletom reakcijskega letala švigne iz njegovega trupa drugo manjše.

Za zabavo ljudstvu so spuščali v zrak tudi majhne posnetke kozmičnih sputnikov. V zrak se je dvignil tudi Vostok, s katerim je poletel v osvetje Jurij Gagarin.

Poglavitni namen letalske parade pa je bil, dati poudarka zadnjim izjavam Hruščeva o oboroženem nastopu Sovjetske zveze, če ne bo Amerika popustila v berlinski zadevi.

močjo še drugih priprav preiskuje delovanje možganov v spanju. Ugotovil je, da so pri vsakem posamezniku določene dobe spanca, ko so možgani najbolj dojemljivi za šum in glas. Slušni čut ima med spanjem vedno določeno stopnjo budnosti. Znano je na primer, da se mlinar zbudi, ko neha klopota mlinsko kolo. Dognati je pa treba, kako visoko frekvenco sme imeti zvok, da ga speči dojamemo, ne da bi se prebudil. Dognati najugodnejši čas in najvišjo možno frekvenco šumov pri vsakem spečem človeku, je osnova hipnopedične metode. S posebnimi napravami se more oboje dognati. Nato se z majhnim magnetofonom pod blazino ponavlja učna snov, katera se človeku med spanjem vtisne v možgane.

Pri poskusih v omenjeni šoli si niso nekateri dijaki celotne snovi popolnoma zapomnili, a ko jim jo je profesor v budnem stanju obravnaval, so jo že v prvi učni uri vso znali. Spomin je hitreje deloval, ker je tvardino že imel takorekoč v zalogi.

Vsi ti poskusi kažejo, da se bo hipnopedija ali učenje v spanju še razvijala in da ima velike možnosti. Ne bo sicer še tako, kot si mislijo lenuhi, da bodo kar spali in se vsega naučili, vendar bosta delo in napetost človekovih možganov olajšani.

REPENTABOR 1961

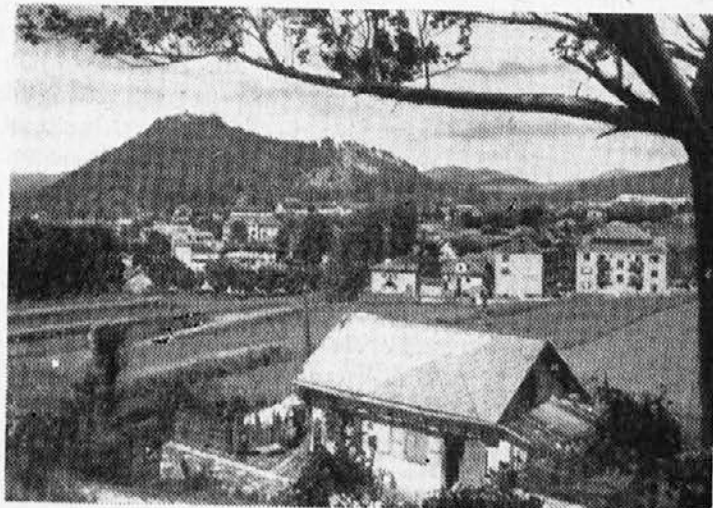
V nedeljo, 16. julija (v primeru slabega vremena pa 23. julija) bo na Repentabru 12. slovenski tabor. Posvečen je slovenskemu domu. Slovenski oder bo igral Jalnovo igro

»DOM«,

preneseno na tukajšnja tla. Med odmori nastopijo mladi književniki, folklorna skupina in pevci. Začetek tabora ob 16.30.

Na Repentabor in nazaj bodo vozili ta dan stalno avtobusi.

Postojna — nad mestom se dviga hrib Sovir z razvalinami starega gradu

S Tržaškega

MATURE V TRSTU

Mature na višji realni in klasični gimnaziji ter na trgovski akademiji v Trstu se nadaljujejo z ustnimi izpiti. Na klasični gimnaziji so končali z izpraševanjem dijakov iz Gorice. Včeraj so začeli z izpraševanjem tržaških kandidatov.

V sredo so se začeli ustni izpiti na trgovski akademiji. Priglašenih je 47 kandidatov. Vsak dan pride na vrsto po pet kandidatov pri vsaki podkomisiji. Zato bodo izpiti trajali do 22. t. m. Pri izpitih vlada, kakor smo se prepričali, mirno in resno vzdušje. Poleg rednih članov komisije izprašujejo določene predmete tudi dodatni člani.

Na učiteljskišču so se izpiti končali v sredo. Lahko bi se bili že prej, a je eden izmed kandidatov na naglo obolel in mu je komisija dovolila naknadni rok.

Nabrežina:

SPET DVA PRERANA GROBOVA

V torek popoldne je nepregledna množica domačinov spremila k večnemu počitku 28-letnega Celestina Radoviča in 33-letnega Pina Basila, oba iz Nabrežine, ki sta v noči med soboto in nedeljo postala žrtvi hude prometne nesreče. Avto Fiat 600, ki ga je vozil Radovič, je na enem izmed ovinkov na cesti med Opčinami in Trstom zaradi prevelike brzine zašel na levo stran poti in z vso silo treščil ob avtomobil, ki je prav tedaj prihajal z nasprotne smeri. Za srečo je bilo to težje vozilo — Fiat 1400 — ker drugače bi bilo število mrtvih gotovo večje. V Fiatu 600 sta se poleg Radoviča in Basila peljala še 29-letni Leopold Gruden iz Nabrežine in 21-letni Alojz Milič iz Repniča. Zaradi hudih ran je Basile umrl že med prevozom v bolnišnico, Radovič pa je izdihnil nekaj ur kasneje. Tudi njuna prijatelja sta huje ranjena, a sta že izven nevarnosti za življenje.

Vse tri potnike z drugega avtomobila so prav tako odpeljali v tržaško bolnišnico, a dva sta se že vrnila domov, medtem ko se bo tretji moral zdraviti približno poldrugi mesec. Vsi ti so doma iz Trsta.

Vest o tragični nesreči se je kmalu razširila po vsej spodnji tržaški okolici, kjer je bil Radovič znan kot mlad gradbeni podjetnik, ki je deloval zlasti na področju Devina in Sosljana. Basile je bil mehanik in šofer ter zapušča ženo in dva nedorasla otroka. Radovič ni bil poročen.

Ob prerani in tragični smrti dveh mladih vaščanov, ki je spravila v veliko nesrečo več družin in jim povzročila neizmerno žalost, se moramo vsi globoko zamisliti, kajti prometne nesreče so v zadnjih letih terjale odločno preveč mladih življenj. Mnogi mladeniči, ki se vozijo na motorjih in avtomobilih, se očitno ne zavedajo odgovornosti, ki jo imajo ne samo do svojega življenja, temveč tudi do življenja drugih in do svoje družine. Pomanjkanje čuta odgovornosti in neizpolnjevanje najosnovnejših človekovih dolžnosti sta namreč po našem dva glavnih vzrokov tolikšnih prometnih nesreč in tolikšne žalosti. Vse to pa je med drugim vprašanje vzgoje, ki očitno ni takšna, kakršna bi ustrezala današnjim časom.

Naj pokojnikoma sveti večna luč. Hudo prizadetima družinama in sorodnikom izrekamo globoko sožalje.

ZANIMIVI RAZSODBI

Prefektorni odbor (Giunta provinciale amministrativa) je pred dnevi proučil priziv, ki so ga nekateri demokristjani devinsko-nabrežinske občine vložili proti sklepu občinskega sveta, s katerim je bila potrjena izvolitev demokristjanskega kandidata dr. Giovannija Posarellija za občinskega svetovalca. Prefektura je potrdila pravilnost stališča, po katerem dr. Posarelliju ni bilo treba posebej izjavljati, da je pismen, če je hotel postati občinski svetovalec, ker je šlo med drugim za znanega zdravnika in povrh še bivšega občinskega referenta za zdravstvo.

Dr. Posarelli je, kot znano, na zadnjih občinskih volitvah kandidiral na demokristjanski listi in bil tudi izvoljen, a je hotel to funkcijo odložiti s tem, da ni izpolnil posebne izjave o pismenosti.

Podoben primer je bil tudi na Repentabru, kjer dva kandidata na manjšinski listi nista dostavila občinskemu tajništvu dokaza o pismenosti, ker sta hotela mesto svetovalca odstopiti dvema drugima kandidatom. Prefektura je v tem primeru sprejela priziv proti potrditvi izvolitve kandidatov, ki nista dokazala, da sta pismena, ter razsodila, da njuni mesti zasedeta kandidata, ki sta prejela na volitvah največ glasov. Nova svetovalca sta tako postala učitelj Bran-ko Lupinc in kmetovalec Alojz Milič.

Dolina:

O JAVNIH DELIH V OBCINI

Na področju dolinske občine bo čez nekaj mesecev dovršena gradnja 30 stanovanj za delavske družine. Tako je bila pri Domju že sezidana ena ljudska hiša s 6 stanovanji, sedaj pa je v teku gradnja novega poslopja z 8 stanovanji; v Dolini pa so bile sezidane tri hiše s skupaj 12 stanovanji, medtem ko se sedaj postavljajo temelji nove hiše s 4 stanovanji. Vsa ta dela izvršuje Ustanova za gradnjo ljudskih hiš (IACP), ki je v ta namen nakazala okrog 70 milijonov lir.

Ta denar je bil določen na osnovi zakona za odpravo nezdravih in zasilnih stanovanj, tako da ima pri dodeljevanju stanovanj posameznim prosilcem odločujočo besedo posebna komisija, ki ji predseduje višji uradnik s prefektura, a občina ima v njej le enega zastopnika. Zato bomo videli, kakšno korist bodo od teh gradenj imeli strehe potrebni domačini.

Občinska uprava je pred dnevi poskrbela, da se je začel po nekaterih cestah obnavljati asfaltni tlak. Za ta dela je iz gospodarskega načrta na razpolago poldrugi milijon. Tudi ustanova Selad izvršuje po raznih vaseh občine nekatera drobna, a važna dela, kot je na primer popraviljanje cest in obcestnih zidov ter urejevanje kanalizacije. To delo je zlasti zato pomembno, ker se naše vasi in zaselki povečini nahajajo v gričastih krajih in neurja prečestokrat hudo kvarijo ce-

ste in vaške poti. Sedaj je pri ustanovi Selad zaposlenih skupno 27 delavcev, kar je vsekakor lepo število.

Cerovlje:

BODO ASFALTIRALI POKRAJINSKO CESTO?

V bližini vižovskega podvoza, kjer cesta Sosljan-Cerovlje prečka železniško progo, so že pred več dnevi začeli urejevati novo cestno progo, tako da bo kmalu zginil nevarni ovinek, ki je povzročil že več hudih nesreč. Podvoz je zelo ozek in do njega si doslej privozil, ne da bi mogel videti, če kdo prihaja z nasprotne smeri. Zadeva bo zdaj zasilno urejena, čeprav sodimo, da bi bilo treba podvoz prej ali slej razširiti, kar bi koristilo tudi prometu na cesti Sosljan - Vižovlje - Mavinje.

Nič pa nam ni znano, če namerava pokrajinska uprava cesto Sosljan - Cerovlje - Mavinje tudi asfaltirati. To delo je nujno potrebno, saj gre za edino pot, ki daleč v okolici ni asfaltirana. Domačo občinsko upravo pa bi opozorili, naj poskrbi, da se vsaj tu pa tam temeljito počistijo vaške poti in mali trgi. To delo bi bilo treba opraviti vsaj v poletnih mesecih, saj večkrat pride tudi v našo vasico kak turist.

Beneška Slovenija

TIPANA

Malo je manjkalo, da se ni pripetila prav huda nesreča dvema dečkoma iz Prosenika. Šestletni Gino Bombardier in njegov 11-letni prijatelj Jurij Skur sta se v nedeljo igrala na cesti pod vasjo. V jarku sta našla zaprto škatlo ter začela tolči s kamnom po njej. Sredi igre se je škatla — bila je odvržena stara ročna bomba — s strašnim treskom razletela. Drobci bombe so oba otroka hudo poškodovali po rokah in obrazu. Odpeljali so ju brž v bolnišnico, kjer se bosta morala zdraviti več časa. Čudno je, da se še po tolikih letih najdejo na javnih krajih ostanke streliva; bomba je bila namreč nemškega izvora.

TEČAJI O MLEKARSTVU

Ob koncu prejšnjega meseca so se zaključili mlekarški in sirarski tečaji, ki jih je priredilo Kmetijsko nadzorništvo v mnogih krajih Furlanije in Beneške Slovenije. Pri nas so ti prepotrebni tečaji bili v občinah Čenta in Podbonesec. Dobro je bil obiskan tečaj v Črnem Vrhu. Tečajev so se udeleževali voditelji mlekarn in mlekarji; skupno jih je bilo 64. Strokovnjaki so jim predavali o kakovosti mleka, o izdelovanju masla in sira vrste »Montaż« ter o sirarsko-mlekarški zakonodaji. Na koncu so udeleženci polagali tudi izpite. Od prijavljenih jih je izdelalo 44. Obiskovalci so prejeli v dar tudi strokovne učbenike o vodstvu mlekarn.

SLENART

V naši občini ni mnogo poljskih pridelkov, čeprav je mnogo vode. Saj pri nas lahko naštejete kar šest večjih in manjših vodnih tokov. Niso vse reke, a večji ter manjši potočki so le. Naši sosede iz Sempetra nas z stran teh rek imenujejo kar Rečani; tega imena za nas ne uporabljajo drugi sosede.

STMAVER

Pri nas še vedno dela preglavice vprašanje cest. Se zmeraj so vse poti tako slabe, da se pritožujejo domačini in izletniki. Županstvo res skrbi, da jih delavci posipajo z gramozom, toda ta je le ostanek zdrobljenega kamenja, ki prihaja v poštev bolj za kakršne vrtno steze, ne pa za prometne poti. Vsak večji naliv ga odnese in potem so poti še bolj razorane kot prej. Čas bi bil, da se novi občinski svet pozanima tudi za nas, čeprav smo na zadnjem koncu goriške občine.

Tudi z vodovodom še ni vse v redu. Vodovodne cevi in napeljave so položene ob glavnih poteh. Hiše, ki se pa nahajajo bolj v stran, so še vedno brez vode.

V Koničnem in po dolini ob Pevmici še vedno pogrešamo vodo oziroma si jo moramo zajemati iz vodnjakov. Vodovod je tudi tukaj že obljubljen, saj je hodil po hišah odposlanec z županstva in vabil gospodarje, ki so še brez vodne napeljave, naj napravijo prošnje. Videli bomo, kdaj bodo obljubam sledila tudi dejanja.

STANDREZ

Zopet smo izgubili eno izmed naših starih korenin. Za vedno nas je zapustila gospa Emilija Rijavec, vdova po ravnatelju Kmečke banke. Učakala je 76 let v vednem

- Kanalška dolina

No, ime je lepo, toda tiste bogatije na vodah bi pa včasih kar raje ne imeli, ker nam na splošno prinaša več škode kot dobička. Le vprašajte Mjeršane in Skrutovce, kolikokrat jim je voda že objedla njive in travnike, kolikokrat je že poplavela in uničila setev. Upamo, da bo vsega tega gorja kmalu konec. Na naši občini so se vendarle odločili, da se bodo lotili zelo potrebnega dela. Začeli bodo namreč kanalizirati dve najbolj nevarni reki, ki sta Arbeč in Kozca. Prva dela so se že začela in upajmo, da bodo še pred jesenskimi nalivi zaključena in da ne bodo že tako revni prebivalci gledali, kako jim odnaša voda delo njihovih rok.

STARA GORA

Letos prihaja k starodavnemu svetišču na Staro goro mnogo romarjev. Pri znani božji poti sredi Beneške Slovenije so letos marsikaj spremenili in izboljšali. Popravljen je tudi cesta, ki pelje v strmih vijugah na vrh gore. Za večjo udobnost romarjev in obiskovalcev so uvedli tudi poletno avtobusno zvezo naravnost iz Vidma, s trga Venezia. Ob delavnikih odpelje avtobus ob 8.45 in se vrača s Stare gore ob 16. uri; ob nedeljah in praznikih pa vozi ob 6. in 8. uri in se vrača ob 12. uri.

ST. PETER

Že pred nekaj meseci se je pripetil med telovadno uro na dvorišču šempetrškega učiteljskega tragičen slučaj. Telovadni učitelj Aldo Jusič iz Ažle je vadil dijake v metanju diska. Med vajo je 16-letni dijak Galanda tako nesrečno vrgel disk, da je zadel sošolca Lenarta Turella v sence. Fanta so prepepljali v bolnišnico, kjer pa je kmalu umrl. Oblastva so uvedla preiskavo. Ta teden je državni pravdnik prijavil sodišču našega vaščana Jusiča in dijaka, ki je metal disk kot kriva smrtne poškodbe nad dijakom Turello.

delu in skrbi za dom in družino, zlasti še po gospodarjevi smrti. Rajnica je bila zavedna ženska, mnogo je čitala. Dosti je pa tudi sama znala povedati iz svojih spominov. Velika udeležba pri pogrebu je pokazala, kako je bila v soseski spoštovana. Vsi domačini in hčerka profesorica Vida Čukova naj sprejmejo naše sožalje.

PEVMA

Sicer je že minilo nekaj časa, a vendar se nam zdi umestno poudariti važnost dobro pripravljene šolske razstave v Pevmi. Naše gg. učiteljice so se z otroki res potrudile. Skoraj neverjetno se nam je zdelo, kaj vse pride iz marljivih šolarskih rok, če jim kdo da pobude in poguma. Lepo je tudi bilo, da so sodelovali vsi razredi. Gledali smo slike, vezene, ročna dela in izrezljane stolpe, hiše, letala. Pozanimali smo se, kateri otroci so najbolj navdušeni za tako praktično delo. Dobili smo pojasnilo, da skoro vsi. Veliko zanimanje za ročna dela kažejo tudi taki, ki se v drugih predmetih bolj slabo odrežejo. Taki znaki kažejo, kam bi bilo potrebno usmeriti učence po končani osnovni šoli.

V nedeljo so imeli naši malčki lep dan. Pristopili so prvič k sv. obhajilu. Starši so hvaležni gospodu župniku, ki jih je za to slovesnost lepo pripravil.

ŠTEVERJAN

V nedeljo bomo obhajali naš drugi farni praznik sv. Mohorja. Stara navada je, da ga praznujemo bolj slovesno kot god prvega farnega zavetnika sv. Florijana. Letos bo običajna procesija odpadla, ker bomo imeli ta dan sveto birmo. Ob desetih se bo darovala velika maša, nakar bo sledilo birmovanje. Zakrament bo prejelo okrog 60 birmancev.

Ob tej priložnosti bi radi nekaj svetovali našim staršem in botrom. Nikar si ne delajte preveč stroškov za to priložnost. Saj birma ni za to postavljena, da pripravijo starši velikanske pojedine in da morajo botri seči globoko v žep za zlate ure ali zapestnice. To so samo razvade, ki dosti stanejo in celo zameglijo bistvo zakramenta. Naj ne bo torej tako kot v neki vasi lansko leto, kjer so orožniki ugotovili, da so stroški za vse birmovanje dosegli skoraj en milijon lir.

Med obredi v nedeljo bomo menda tudi slišali ubrano slovensko ljudsko petje, kar je pri nas že zginilo iz navade.

KRMIN

V nedeljo se je končala razstava pohišta in lesne obrti, ki je tvorila sestavni del krminskega tedna. Druge prireditve so se že zdavnaj končale, medtem ko je lesno-obrtna razstava vabila obiskovalce celih štirinajst dni. Vendar je bilo za to prireditev mnogo manj zanimanja kot druga leta. Letos je razstavljalo tudi manjše število podjetij. Kakor vse kaže, je bila razstava prirejena v preveliki naglici. Vodstvo tedna tudi ni ob pravem času povabilo na razgovore vseh podjetnikov, ki bi prišli za razstavo v poštev. Morda so se pa v ozadju skrivali še drugi vzroki, ki bodo sčasoma že prišli na dan. V korist občinskega gospodarstva je bil in bo

Iz Goriške

vedno skupen nastop, pa tudi lojalna tekma v kakovosti in ceni izdelkov.

URNIK BANK

Bančne poslovalnice v Gorici so sklenile, da bodo poslovale po novem urniku, ki predvideva le pet delovnih dni. Urnik za stranke je naslednji: od ponedeljka do petka vsak dan od 8.30 do 12.15 in popoldne od 15. ure do 16.30. Enak urnik velja tudi za hranilnico in posojilnico na Montu, le da se začne poslovanje že ob osmi uri zjutraj.

ODLIČEN SLOVENEK

V petek popoldne je bilo položeno v domačo zemljo na pokopališču v Pevmi truplo sovaščana, ki je in bo dika pevmske fare. Umrla mož je bil skromen po obleki in značaju, toda bil je eden redkih Slovencev, ki je dosegel najvišje pravne službe in naslove v Avstriji in Jugoslaviji, in ta je bil dr. Andrej Nikolaj Dominiko.

Rodil se je leta 1869 v dobri kmečki hiši v Pevmi, kakršnih je danes malo več. Imel je še dva brata in tri sestre. Oče se je na vso moč potrudil, da bistrega sina izšola. Z odličnimi uspehi je končal srednje šole v Gorici in pravno fakulteto na Dunaju. Kot mlad pravnik je služboval po različnih krajih na Primorskem. Ker je bil priden in vesten uradnik, je stalno napredoval. Povzpел se je do tajnika pravosodnega ministrstva na Dunaju in nato do dvornega svetnika. Svoj visoki položaj je izkoristil na soški fronti v prid vojnim obdolžencem. Marsikaterega je rešil celo vislic, ker so tudi generali zaupali najvišjemu sodniku »ekscelenci Dominiku«, da je poštenjak. Bil je res vesten in natančen, a tudi globoko človeški.

Veliko znanja si je dr. Dominik pridobil s potovanji po svetu. Zaneslo ga je v daljno Indijo in v Ameriko. Govoril je prav gladko sedem jezikov, razumel pa vrsto drugih. Na Dunaju, na ministrstvu in na dvoru je bil vsesplošen tolmač.

Po prvi svetovni vojni je Dominko, kakor smo ga imenovali sosedje, služboval v Jugoslaviji in je zopet dosegel najvišjo sodno službo, predsednika kasacijskega sodišča v Zagrebu. Kljub častem in znanosti je vedno javno kazal obe lastnosti, ki so mu ju vcepili v domači hiši: globoko vernost in trdno slovenstvo. Slovenca se je kazal pred samim cesarjem, o vernosti smo se pa prepričali, ko je skromno stopal vsako leto za nebom pri procesiji sv. Ane v Pevmi. V domačo vas je ta večni popotnik vselej prihajal na oddih. Rad je hodil k bregu Soče obujat spomine. Teh je pa imel veliko; saj je bil živ leksikon in je neprecenljiva škoda, da jih ni napisal.

Dr. Dominiko je v visoki starosti ostal še čil na duhu in telesu. Skromno je živel kot reven upokojenec.

Domačini so rajnemu pripravili lep pogreb. Šest vencev so nosili v vrsti. Trikrat so mu zapeli. Domači župnik pa se je od odličnega domačina poslovil v toplih besedah: »Večni popotnik naj v miru počiva v domači zemlji; to mu želimo Pevmčani, prijatelji, znanci in vsi naši ljudje.«

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

Razgovor s slikarjem Tonetom Miheličem

Te dni se je vrnil iz Benetk naš znani slikar Tone Mihelič in priložnost smo izkoristili za to, da smo mu zastavili nekaj vprašanj o njegovem delu v zadnjem času.

Precej dolgo že nisi priredil nobene razstave. Kaj je temu vzrok?

Eden izmed vzrokov, da ne razstavljam, je v tem, ker eksperimentiram z novimi možnostmi slikanja; imenujem ga abstraktno-kozmično slikarstvo. Skušam izraziti s slikanjem neizmernost vesoljskega prostora in to samo z barvanimi polji, ki naj dajo gledalcu občutek vesoljske globine. Moj pogled gre zdaj onstran realnega sveta in išče misterije vesolja. Ko se mi bo nabrala dovoljna serija takih slik, jih bom razstavil.

Najprej v Trstu ali kje drugje?

Najprej v Trstu, nato v Benetkah, Rimu in Milanu.

Kdaj bo to?

Na to je težko odgovoriti, ker se iz fantazije vedno spet rad vračam v naravo in jo slikam.

Torej še nisi opustil svojega pokrajinarstva?

Ne, ker včasih čutim potrebo po lepoti pokrajine in s tem izživim drugo značilnost svoje umetniške narave.

Boš še razstavljal pokrajine?

Seveda jih bom še razstavljal.

Ne čutiš kakšnega posebnega razkola med svojim abstraktno-kozmičnim slikarstvom in slikanjem pokrajin?

V tem pravzaprav ni nobenega razkola. Pokrajinarstvo je samo en del barvne palete, ki me veže na naravo, medtem ko mi pomeni abstraktno-kozmično slikarstvo le večji izliv barvnega doživljanja.

Kaj dejansko pojmuješ pod kozmičnim slikanjem?

To so utrinki svetlobe, ki presekaajo temno nebo in nam vzbudijo hipni občutek doživljanja vesolja.

Ali ti pripravlja velike težave poskus, da izraziš to doživljanje v barvah?

Delam vedno pod vtisom doživljanja. Težava je v tem, da se mi ideje prehitevajo, preden jih utegnem izraziti v barvah.

Si našel pri tem kakšne vzore v sodobnem slikarstvu?

Mnogo slikarjev je že poskušalo in skuša izraziti kozmično doživljanje in občutje modernega človeka, vendar nobeden izmed njih ni moj vzgled.

Založnikova smrt

Italija je zgubila danes teden svojega največjega knjižnega založnika Giovannija Treccanija. Njegovo ime je nesmrtno povezano z veliko Italijansko enciklopedijo, ki je dobila kar krilatice »Treccani«. Založnik, ki ima za razvoj italijanske in evropske kulture izreden pomen, se je rodil leta 1877 pri mestu Brescia. Ni se pa lotil, kot bi pričakovali, literarnih študijev, marveč se je šel učiti v Nemčijo tkalstva. Do 34. leta se je udeleževal pri velikih tekstilnih tovarnah Rossi. Bil je v svoji stroki velik organizatorični in izumiteljski talent. Kot široko razgledan človek se je kasneje lotil založništva. Ustanovil je zavod Treccani za izdajo monumentalnih del. Tu je izšla že omenjena enciklopedija, pri kateri je sodeloval kot izvedenec za tekstilno stroko. Prevzel je tudi vse stroške za izdajo, ves dobiček pa je določil v kulturne namene. Poskrbel je tudi za natis velike zgodovine Milana. Pripravil je temelje za izdajo italijanskega biografskega leksikona od propada rimske države do danes. Ustanovil je študijsko središče za proučevanje Manzonijskega. Izkazal se je tudi kot velik mecen. Zbiral je književne redkoosti in jih podarjeval različnim ustanovam. Z velikim talentom si je Treccani pripravil ogromno premoženje, a je vse postavil v službo za širjenje italijanske kulture. V tem je bil podoben starim rimskim mecenom.

Moje eksperimentiranje je ravno v tem, da skušam samostojno, z lastnimi tehničnimi sredstvi izraziti samo moje, osebno doživljanje kozmosa. Lahko bi celo rekel, da v resnici to ni abstraktno slikarstvo v pravem pomenu besede, ker vsakdo pri pogledu na te moje slike čuti, da je za njimi neko realno doživljanje.

Navdihe dobivaš v nočni naravi, pod zvezdnatim nebom, ali s fantaziranjem?

V nočni naravi, a posebno ob nevihti, ko bliski sekajo viharno nebo.

Kako ljudje sprejemajo to tvoje slikanje?

V javnosti teh svojih slik ne kažem. Toda marsikdo od tistih, ki so imeli priložnost videti te moje slike privatno, me je vprašal, kaj me je privedlo do tega, da sem začel tako slikati. Na splošno se čudijo, ker so me poznali doslej samo kot pokrajinarja in portretista.

Pričakuješ, da bo javnost dobro sprejela te tvoje slike in...

Odgovor na tako vprašanje se mi zdi kar nepotreben, ker zame ni tako važno, kako bo publika sprejela moje delo, kot pa to, da si dam duška v svojem doživljanju.

Kdaj si začutil potrebo po takem slikanju?

Že veliko let sem čutil željo, da bi si našel nov izraz za tisto, kar sem doživljal in nosil v sebi. Eksperimentirati v tem smislu sem začel pred kakimi petimi leti.

Kdaj misliš prirediti prvo razstavo teh svojih kozmičnih slik? Ze v prihodnji sezoni?

Kakšno leto še najbrž ne.

Kot slikarja te mikajo tudi daljave? Potovanja? Eksotični svet?

Mika me barvati, divji svet južne Spanije, pa tudi Francija, zlasti obala Bretonije in Normandije. Tam upam dobiti novih navdihov. Vsekakor se želim predstaviti na svoji prihodnji razstavi v Trstu v popolnoma novi luči.

Kras in tržaška obala te še vedno mikata s svojimi pokrajinskimi motivi?

Kras me mika v svoji jesenski podobi. Rad bi si ustvaril veliko zbirko akvarelov z jesenskimi kraškimi motivi. Zdi se mi, da so prelivajoče se akvarelne barve posebno primerne za upodabljanje čarov našega Krasa v jeseni, ko barve na njem zagorijo.

Boš torej ostal v Trstu?

Ne. Svoje stalno bivališče bom prenesel v Rim.

Kako to?

V Rimu je življenje za umetnika lažje, ker jim nudi to veliko mesto več možnosti, da se uveljavijo.

—0—

Književna dejavnost

V Italiji je ustanovljenih že vse polno vsakovrstnih književnih nagrad. Pri tolikem številu bi človek mislil, da bo premalo novih pesnikov in pisateljev, ki bi tekmovali za razpisane nagrade. V resnici pa ni tako slaba žetev, tudi če so pleve vmes. Dne 27. julija bo razdelitev nagrad za pesniški natečaj Giosuè Carducci v Marina di Pietrasanta. Priglasilo se je nič manj kot 320 mladih pesnikov s svojimi pesniškimi zbirkami. Uradna komisija ima polne roke dela, da izbere najboljšo.

Rudolf Saksida — Terasa

Mednarodno glasbeno zborovanje

Prejšnji petek se je zaključilo v benediktinskem samostanu Maria Laach IV. mednarodno zborovanje za cerkveno glasbo. Zborovalci so poudarili potrebo boljše izobrazbe duhovščine. Drugi važen predlog zahteva proučevanje glasbene kulture v misijonskih krajih in upeljavo domače glasbe pri cerkvenih obredih.

Cerkveni glasbeniki so izrazili željo, da bi bili zastopani v liturgični komisiji na drugem vatikanskem koncilu tudi strokovnjaki za cerkveno glasbo.

FILMSKI FESTIVAL

V nedeljo je sovjetski ministrski predsednik Hruščev otvoril s posebnim nagovorom, katerega je pa prebrala prosvetna ministrca Furševa, II. mednarodni filmski festival v Moskvi. Filme vrte v razkošnem kinu »Rusija«, zgrajenem nalašč za ta festival. Na sporedu imajo 33 filmov in 36 poučnih posnetkov, ki so se prijavili za nagradno tekmovalje. Prvi poučni film je bil »Pot proti zvezdam«, ki prikazuje vse glavne faze Gagarinovega poleta v vesolje, razen odleta in pristanka. Navzoč je bil tudi vesoljni letalec sam, katerega se navdušeno pozdravljali zlasti tuji gostje. Na festivalu je navzoča tudi igralka Gina Lollobrigida in kot član razsodišča znani režiser Luchino Visconti.

IZIDI IZPITOV NA NIZJI INDUSTRIJSKI STROKOVNI SOLI V TRSTU

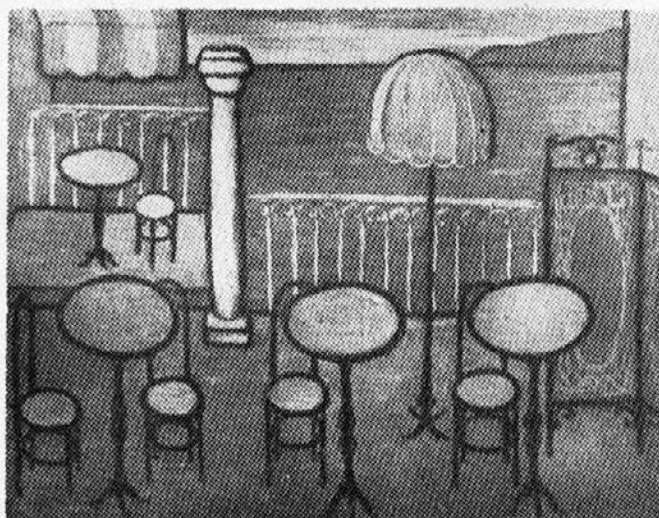
Nižji tečajni izpit so v poletnem roku opravili tile kandidati:

1. pred izpitno komisijo v TRSTU: Josip Antonič (odlično), Bogdan Bogatec, Vojko Bukavec, Davorin Čak, Marijan Čuk, Rado Danev, Edvin Glavina, Silvan Krašovec, Ivan Kocman, Radoslav Nabergoj (odlično), Vojko Pahor, Aleksander Škerlj, Mihael Škerk, Just Skrlj, Edvard Terčič, Gvido Zerjal, Emil Ferfolja, Edvin Gregorič, Boris Husu, Julij Kravos, Pavel Mahnič, Ivan Mihelič, Vojko Sosič, Edvard Stokelj, Bruno Tomazetič, Franko Volpi, Sonja Božič, Miranda Brataševac, Emilija Cergolj, Cvetka Cettul, Nadja Kuret, Rožica Jakomin, Nadja Kozina (odlično), Nada Pohlen, Darija Poles, Valda Rizzotti, Ana Marija Serli, Modra Stefančič, Nadja Trobec, Nadja Zagar, Marija Cetin, Vojmira Gregorič, Silvana Hrvatina, Ana Marija Opara, Nadja Pihel, Lavra Piščanc (odlično), Sonja Salvi, Nadja Vodopivec, Cvetka Zerjal, Ana Znidarčič (odlično), Mirjam Ceodek (privatistka).

2. pred izpitno komisijo na OPCIJAH: Vladimir Kale, Mirian Kralj, Franc Komar (odlično), Danilo Križmančič, Henrik Mulič, Dušan Ražem, Milan Čuk, Albin Cesar (privatist), Aleksander Cergol (odlično), Sergij Mahnič, Aleksander Kramar, Leopold Škerlavaj, Stojan Sosič I., Stojan Sosič II., Vojko Vičič, Alojzij Vidali (odlično); Elizabeta Ban (odlično), Ernesta Briščak, Livija Kralj, Gracijela Ferluga, Zvonimira Guštin, Boža Križmančič, Marija Lavrenčič, Sonja Hrovatin, Marta Sosič, Aleksandra Stopar, Marta Škerlavaj.

3. pred izpitno komisijo v NABREZINI — SV. KRIZU: Bogdan Kante, Ladislav Kobau, Ladislav Sardoč, Rudolf Stanissa, Boris Caharija in Vojko Sirk; Marta Bužan, Vera Kralj (odlično), Katjuša Pernarčič, Majda Košuta, Sonja Košuta (odlično).

4. pred izpitno komisijo v DOLINI: Nevo Corbati, Vladimir Furlan, Branko Santi (odlično); Majda Jercog (odlično), Neva Kozina, Slavica Lovriha, Sonja Ota, Ksenija Smotlak.

GOSPODARSTVO

Stanje pridelkov in posevkov

SADJE: Češenj je bilo malo, breskev pa precej, a imajo obupno nizko ceno. Dobro so obrodile tudi marelice, a cene se niti primerjati ne morejo s tistimi prejšnjih let. Isto velja za slive. Nezadovoljive so tudi cene hrušk in prvih jabolok: njih dobroti seveda hudo zaostaja za dobro ohranjenimi lanskimi jabolki vrste delicious (delišes).

Breskve trenutno napadajo smolika, nekoliko kodra in delno tudi škrlup. Proti tem boleznim kakor tudi proti škrlupu in luknjičavosti na hruškah, jabolkih in slivah je potrebno škropljenje s pripravkom mezene: v 100 litrih vode raztopimo 250 gramov prahu mezene.

Vse navedene vrste sadja napada tudi zavijač, ki povzroča črvivost. Zelo koristno je škropljenje s carposanom. Toda paziti moramo, da preidejo vsaj 3 tedni od zadnjega škropljenja do obiranja dozorelega sadja.

TRTA: Na trgu je prvo letošnje grozdje, in sicer »pansè precoce« (zgodnja misel) s Sicilije. Za kakšen teden bomo že imeli tudi prvo domače grozdje (Sv. Ane, Sabški bisser). Boriti se moramo proti peronospori in oidiju, posebno na grozdju. Proti koncu meseca bomo morali nadaljevati z bojem proti drugemu rodu grozdnega črva (molja, kiseljaka itd.). Pravijo, da bo letos v Italiji zelo slaba vinska letina, češ, da se je po vsej državi osulo mnogo grozdja. V naših krajih se ga je osulo mnogo, a ne povsod enako in tudi ne pri vseh sortah enako. V nekaterih vaseh Furlanije se ne tožijo, da bi se grozdje osulo, v drugih pa trdijo, da je to koristilo, ker je bilo preveč zaroda. Strokovnjaki si za zdaj ne znajo tolmačiti teh razlik in vzrokov.

Za izboljšanje kmetijstva

Pod tem naslovom smo pred nekaj tedni poročali o vsedravnini kmetijski konferenci, ki se je začela 8. junija v Rimu in ki bi se morala zaključiti 18. julija.

Če nad 100 izvedencev 40 dni razpravljajo o določenem vprašanju, pomeni, da bo to gotovo vsestransko proučeno in da bo na koncu nakazana pravilna rešitev. Toda zadeva ni tako preprosta, kot bi navaden človek mislil. Strokovnjaki so na primer razpravljali o vprašanju spolovinarstva (kolonsko vprašanje) in ga res osvetlili z vseh strani in različnih vidikov, a do enotnega zaključka niso prišli; za mnoge izvedence je spolovinarstvo najidealnejša oblika kmetijskega obratovanja, za druge najbolj nazadnjaška. Pri razpravi so bile izražene mnoge pametne misli, a bilo je tudi mnogo demagoškega natolčevanja.

Podobno je bilo še pri nekaterih drugih vprašanjih, a pri mnogih je bila dosežena soglasnost. Največje težave so nastale pri sestavljanju zaključnih resolucij in nekaterih sploh ni bilo mogoče sestaviti. Medtem ko o tem pišemo, razpravljajo o teh resolucijah.

K vprašanju se še povrnemo.

POVRTNINA: Trgi so še preveč dobro založeni in proizvajalci niso zadovoljni s cenami. Sezona graha je zaključena, a mnogi so ga sadili še ta teden (telefon, alderman, senator) in ga bodo zopet prodajali septembra. Sedaj sejejo endivijo, radič, solato, peteršilj in korenček, proti koncu meseca pa bodo začeli sejati špinačo in motovilec. Različne bolezni napadajo paradižnike, jajčevce (melancane), kumarice, kočice itd. Navedeno zelenjad kakor tudi jagode, nageljne in vrtnice kaže škropiti z raztopino mezene, kot za sadno drevje.

POLJSKI PRIDELKI: Pšenica je požeta in večinoma omlačena. Pridelak je na splošno prav dober, čeprav mnogi kmetovalci niso jeseni mogli sejati pšenice, ker je preveč nagajalo vreme. Večina kmetov je po žetvi pšenice sejala hibridno koruzo ali činkvantin. Koruza kaže prav dobro. Krompir so nekateri uspeli rešiti, drugim se je krompirjevica posušila in so ob pridelek. Koloradski hrošč dela še vedno škodo na krompirju. Zato bi morali škropiti proti peronospori in hkrati primešati škropilo nekoliko strupa proti hrošču. Fižolu je mnogo škodovala rja, a vendar ni slab. Sedaj sejejo krmno repo.

KRMA: V zadnjih tednih je vreme dovolilo, da so živinorejci spravili precej dobrega sena in detelje, vendar je zdaj treba misliti še na kakšen pridelek, kot n. pr. na ze-

leno koruzo za krmo, ki je lahko sama ali pomešana s kakšno drugo krmno rastlino, na hibridni krmni sirk sam ali pomešan s kakšno drugo rastlino, na deteljo inkarnatko (ruso travo) samo ali v zvezi z laško ljuljko itd.

Sov. zveza uvažava plemensko živino

Domače pasme goveje živine se v Sov. zvezi niso nikdar odlikovale po posebni mlečnosti in tudi ne po svoji zgodnosti ali posebni dobroti mesa, pač pa po svoji skromnosti glede krme in veliki odpornosti glede mraza.

Znano je, da je Hruščev napovedal tekmo v proizvodnji mleka in mesa ter izjavil, da bo Sov. zveza v tem oziru preseglala ameriško proizvodnjo. Prvotno je bil tudi določen rok, kdaj se bo to zgodilo, a ta rok so morali večkrat podaljšati, v zadnjem času pa se o kakšnih rokih sploh nič več ne sliši. Medtem so sovjetska oblastva začela živinorejo izpopolnjevati in v ta namen so uvedli križanja z mnogimi inozemskimi pasmami, uvažajo pa tudi breje krave.

Nedavno je peljal vlak iz Francije preko Italije, Jugoslavije in Ogrske 53 plemenjakov, in sicer 45 pasme Charolais in 8 pasme Limanzin, ki so cenjene predvsem zaradi mesa in svoje zgodnosti. V Sov. zvezi pa imajo tudi sivorjavo švicarsko pasmo, holštansko ter ameriško pasmo »Carnation« in druge.

Izdaja Konzorcij Novega lista
Odgovorni urednik Drago Legiša
Tiska tiskarna »Graphis« - Trst, ul. Sv. Franciška 20
Telefon 29-477

ŽENA IN DOM

Sonce, voda, zrak

Vsi bomo šli na dopust. Nekateri z avtomobili in z avtobusi, drugi z vlakom in tretji z ladjami. Vsak po svoje, eni zadnji trenutek, drugi pa premišljeno že nekaj dni prej. So pa tudi tretji, ki pa se že več mesecev pripravljajo.

Kam naj gremo? Večina je za morje, ker si dopusta brez plavanja in sončenja ne more predstavljati. Drugi menijo, da se le v gozdovih in v planinah človek zares spočije in sprosti, kjer ni vročine. Nekateri izrabijo dopust, da gredo na deželo k svojcem.

Neka statistika je ugotovila, da od 100 ljudi, 58 ljubi vodo, 26 ljubi planine, 10 gostuje na ravnini, ostali pa potujejo sem in tja.

Začnemo z obalo. Letos so še vedno v modi živopisane dvodelne kopalne obleke. Glede kopalnih oblek si predvsem bodimo na jasnem, da je malo žensk z vitko postavo in zato hudo grešijo tiste, ki se proti svojemu zdravju in le zaradi svojih telesnih pomanjkljivosti izogibajo morja. Vse predodke (sem tako debela, da se vsi norčujejo iz mene; kako bi rada imela dvodelno kopalno obleko, ko pa imam tako nemogočo postavo in podobno) si moramo izbiti iz glave.

Kar zadeva blago, so v modi izredno živahni in pisani vzorci raznih sintetičnih tkanin, ki se v hipu posušijo. Kljub prerokovanju modnih strokovnjakov, protesti proti dvodelnim oblekam niso zašli. V modi so tudi polovične dvodelne obleke: kratke hlače, gornji del pa je kot odrezana majica s širokimi naramnicami. Za mlada dekleta z vitko postavo predpisuje moda dvodelno obleko iz luknjičastega belega blaga, podloženega z barvno tkanino. Pri enodelnih oblekah so naramnice zelo široke, hrbtni del pa je zelo izrezan. Predvsem je važen kraj, kajti taka obleka se mora tesno oprijemati telesa.

Povedali smo že, da so vzorci zelo pisani, vendar so modni ustvarjalci izbrali tudi enobarvno blago v temnejših odtenkih, medtem ko se je med pastelnimi barvami uveljavila samo rožnata.

Ko gremo na kopanje, ne smemo pozabiti na gumijaste copate.

Letošnja moda se nadalje navdušuje za kratke srajce brez rokavov iz enega blaga, kot je kopalna obleka, ali pa v ustrezni nasprotni barvi. Srajčke so krojene ravno, zvončasto in jih na robu zadržujemo z vrstico. To praktično oblačilo za obalo nas ščiti pred pripeko sonca, vetrom in radovednimi pogledi.

Kaj pa moški? Zanje predpisuje moda kratke hlače z drobnim pisanim vzorcem.

V HRIBE IN NA DEZELO

Za dopust v hribeh in v gozdovih se bomo oblekle topleje, vendar praktično in udobno.

Glavno je, da nosimo s seboj le najbolj praktične kose obleke. Večina žensk je izjajila, da niso nikoli oblekle vse, kar so vzele s seboj.

Gozdovi nam nudijo svojevrsten užitek in ostali bodo, če bomo upoštevali nekatera opozorila, vir veselja, utrjevanja telesa in počitka.

Kakor je prijeten in za telo ugoden hlad senčnatih gozdov, tako moramo paziti tudi na vlago senčnatih dolin, zlasti ob potokih. Pazimo na pitno vodo, če nočemo, da nam ne bodo neprijetnosti v želodcu že prve dni pokvarile taborjenje. Najboljše je mesto, kjer imamo z malo spremembo na razpolago dovolj sonca in sence.

Na sprehodih v gozdu je potrebno, da gledamo, kam stopamo, kadar pa se prerivamo skozi poraščene predele, je dobro, da s palico večkrat udarimo pred seboj, tako da bi prepodili kače. Druga nevarnost v gozdovih so strupene gobe. Neznanih novih gob nikar ne uživajmo, prav tako tudi neznanih jagod in se niti z njimi ne igrjamo.

32.

Priredil R. B.

STRTA SRCA

»Ravnatelj Balmen? Ima kakšno hčerko?«
 »Čemu to vprašanje? Mora biti prav ravnateljeva hčerka, da jo popeljem pred oltar?«
 »No, da... toda, njeno ime...?«

»Pusti te besede, mama!« ji je vpadel v besedo. »Ti veš, da jaz ne polagam važnosti na stan. Povem ti, da se bom oženil z neko tajnico; zrastle je na deželi. Presega pa marsikatero plemenitašinjjo ali meščanko, ker ima značaj in srce.«

Matilda je krepko stisnila ustnice. Besede so bile jasne. Ne more se motiti. Vendar je hotela priti na jasno.

»Prosim te,« je vprašala z mrzlim glasom, »da mi natančno poveš, kdo je ta ženska?«
 »Tajnica gospoda Balmena. Ime ji je Delica Ferjan.«

Materi se je zdelo, da je prejela udarec na glavo. Odprla je ustnice, a ni spravila glasu iz grla.

»Kaj je spet?« je vprašal sin. »Čemu se vendar čudiš? Poprej si zahtevala, naj ti jasno povem, sedaj pa ti ni zopet prav.«

»Delica Ferjan? Ona...«

Zdaj se je pa sin začudil: »Kaj se neki skriva za tvojimi besedami? Saj se delaš, kakor da bi Delico poznala.«

Gospa je stisnila usta v krčevit nasmeh. Komaj se je obvladala. »Kar praviš, je nesmisel, Ralf; nesmisel je tudi ves tvoj načrt.«

»Pa naj bo nesmisel, mati. Dovoliti mi boš pač morala, da bom ta nesmisel tudi izvedel.«

Trdo so padale njegove besede. Vstal je, da bi naslednje, še trše, materi prihranil. Dobro jo je poznal. Vedel je, da se bo na vso moč upirala proti deklici, ki ne nosi plemiškega naslova, niti ne izhaja iz kake bogate družine. Ni se hotel prepirati z materjo, zato je vstal in odšel iz sobe brez besede.

»Naravnost nepojmljivo!« je vzkliknila gospa Matilda, ko so se zaprla vrata za sinom. »Ne morem verjeti. To dekle... Adranin otrok...«

Njene misli so bile vse zmedene. Potrebovala je nekaj minut, da se ji je razjasnilo v glavi. Nasmeh, grd nasmeh ji je spreletel obraz. Prav tako grd naklep se ji je tudi porajal v glavi.

Deset minut kasneje je zapustila hišo in šla v lopo po avto. Voznika ni poklicala, ker je hotela biti brez prič na tej poti.

Gospa Matilda pa se je na času nekoliko uštelala. Ko je privozila v mesto do poslopja izvoznega podjetja, je Delica že odšla. Jezno se je gospa ugriznila v ustnice. Samo nekaj časa je plala jeza v njej, kajti bž je stuhala že drugi načrt.

Po navadi je vozila previdno. A večer je pa kar divjala po ulicah. Sele ko se je bližala cilju, je začela zavirati. Ne aj časa se je ogledovala, preden je našla pravo smer. Morala je povprašati nekega dečka, da ji je pokazal pot do Žitkove kmetije. Ob pogledu na novo stavbo se je nehote spomnila na tisti večer, ko je prinesla revnima zakoncema tujega otroka v hišo. Takrat sta še stanovala v na pol razpadli bajti; revščina se jima je brala na obrazu. Sedaj sta si pa dobro opomogla. Koliko časa še...

Z nepotrpežljivo kretnjo je oignala misli. Sedaj je treba le preprečiti sinov načrt. Toda kako? Do hiše jo je prignala kar neka nepreračunanost. Zdaj pa ni vedela, kako naj pride do cilja. Ko je pa videla, da prihaja po stezi vitka dekliška postava, se ji je kar zablistalo v možganih. Ko je uzrla Delico, je potlačila nenadni srd in se je sladko nasmehnila. V trenutku ko je deklica prišla mimo, je Matilda ustavila avto.

»Kako lepo, da vas srečam tukaj, gospodična,« se je hlinila in stegovala desnico proti dekletu.

»Prihajam pravkar od Ralfa...«

»Se mu je kaj pripetilo,« je vprašala Delica vsa preplašena. Postala je bleda kot smrt.

»Ne, ne,« jo je pomirjevala gospa, »še ne... toda lahko se mu bo kaj pripetilo... namreč, če ne bom jaz odkrita do vas...« Za trenutek je umolknila in gledala mimo dekleta.

»Ljubo bi mi bilo, če bi mogla kar na kratko opraviti... tako mučno mi je... spominja me na prejšnje dni... na nekaj, kar mi je prizadel moj prvi mož — Ralfov oče...« Njen glas je prešel v šepet. Ozrla se je okrog sebe in zadovoljno ugotovila, da ni nobene priče blizu. Pogledala je proti Žitkovi hiši. Samo da ne bi stara dva prišla ven!

»Kar vam moram povedati,« je spet začela, »tega ne ve nihče. Tudi vi bi tega nikoli ne zvedeli, če bi ne prišlo do tega... tudi Ralf ne ve. Namenoma sem mu zamolčala. Molčala bom še dalje, da bo očeta še spoštoval, da ne bo mrtvega obsojal.« Dolgo časa je gledala v tla, kot da je vsa presunjena.

»Ljubi otrok, poslušajte me sedaj prav pogumno — Ralf in vi sta polbrat in polsestra... oba imata istega očeta. Vi ste sad razmerja, s katerim me je moj mož varal in mati, mislim vaša mati...«

Spet je umolknila in gledala brez sočutja na sklonjeno dekletovo glavo. Mrzlo je nadaljevala:

»Ona je duševno zlomljena... ni prenesla varanja mojega moža — napravila je konec svojemu življenju. Jaz... jaz sem vas pa takrat vzela k sebi še kot dete. Potem ste prišli v to hišo tukaj... Jaz sem omogočila vašim krušnim staršem nakup kmetije. Da, vem, strašno je. Oh, da bi mi ne bilo treba tega odkriti. Toda mora biti!... Vi se ne smete omožiti s polbratom. Odbiti morate Ralfa in ga nikdar več pogledati. Povedati pa mu ne smete... zaradi njegovega mrtvega očeta ne smete...«

(Dalje)

»Nobena civilizacija na Zemlji ni izginila brez sledu. Vsaka je bila le asimilirana od bolj razvitih in tudi moralno višjih kultur, kot na primer rimsko poganstvo od krščanstva.«

Prisluhnila sta glasu v televizijskem sprejemniku, ki pa je še vedno le kratko naznanil, da seja konfederativne vlade Svobodnega sveta še vedno trajajo.

Peter Krushnik se ni mogel premagati.

»Profesor, kako bo po vašem mišljenju s človeštvom čez deset tisoč let, ob našem povratku na Zemljo? Lahko mi odgovorite čisto iskreno, saj veste, da to ni intervju in da ga ne morem nikjer objaviti, tudi če bi hotel?«

Profesor Magnussen je napel oči, kakor da se skuša osredotočiti na neko predstavo. Cigareta se mu je kadila v roki.

»Na to je težko odgovoriti. Moral bi biti prerok,« je rekel potem. »Vendar nisem popoln pesimist.«

»Kaj hočete s tem reči?«

»Da verujem v neko logiko, ali če hočete premočrtnost razvoja, kljub vsemu cik-cakanju človeštva. Toda to premočrtnost je mogoče razložiti le iz časovnih — in kozmičnih razdalj,« se je nasmehnil.

»Po vašem torej ni možno, da bi človeštvo izgubilo v svojem duhovnem razvoju pravo smer in dokončno zablodilo?«

»To se mi zdi zelo malo verjetno. In vam?«

Peter Krushnik je potegnil iz cigarete.

»Po mojem mnenju so bile nekatere civilizacije kljub vsem svojim dosežkom že daleč na poti v drugačno smer, pa jih je ustavila in preokrenila evropska civilizacija. Kakšen bi bil danes

Povzatek iz vesolja

E. Z.

18.

svet, če bi bil šel za Kitajci, Egipčani ali Inki namesto za stari Grki?«

»Ste prepričani, da bi bil slabši?«

Oba sta se nasmehnila.

Tedaj je zabrnelo pri vratih kabine. Vstopil je kapucin z brevirjem v roki.

»Kaj pa vi, pater?«

»Skušam se ambientirati,« se je nasmejal s svojimi močnimi rumenimi zobmi iz rdeče brade.

»Hkrati popravljam zamujeno.«

»Kaj pa?«

»Najvažnejše od vsega, na kar ste gotovo pozabili vi in graditelji.«

»In to bi bilo?«

»Blagoslovitev,« je dejal pater in blagoslovil prostor s križcem debelega rožnega venca, ki ga je nosil za pasom.

»Z vami na krovu se počutim kot Kristof Kolumb,« se je pošalil profesor. »Manjkajo samo še viharji in divjaki, da bi jih spreobračal.«

»O, teh nikoli ne zmanjka,« je rekel pater. »Samo spreobračati jih je težko.«

(Dalje)

ŠPORTNI PREGLED

Številni viški in prodoren uspeh Nemčije v Parizu

Dvoboj SZ-ZDA, tekma leta 1961

Iz leta v leto izgublja veljavo pravilo »bogatih in slabih letin« v lahki atletiki. Nekdaj so bila leta med olimpijskimi igrami in evropskimi prvenstvi tista, ki so dajala slabše izide, kakor pa leta omejenih velikih prireditelj. Dandanes pa je že drugače. Leto za letom se izidi izboljšujejo in sezona pred olimpijskimi igrami in evropskimi prvenstvi je samo en korak do čedalje boljših dosežkov. To velja tudi za letošnjo sezono, ki je prav zdaj v polnem razmahu.

Letos so tekmovalci potolkli precej viškov, a v našem pregledu se bomo omejili samo na nekatere, in sicer na najbolj senzacionalne.

Najpomembnejši višek je 18. junija dosegel v Moskvi Rus Valerij Brumel. Skočil je namreč 2,23 metra v višino in s tem odvil znanemu črncu Thomasu (2,22 m) častni naslov svetovnega prvaka. Ta višek je pripadal Rusom že leta 1957, ko je Stjepanov skočil 2,16 m visoko (prej Američan Dumas 2,15 m). Brumel, ki je star komaj 19 let, je že skočil v zaprti dvorani 2,25 m, a tega viška ni priznala Mednarodna atletska zveza. Velik uspeh je dosegel tudi skakalec v daljino Američan Ralph Boston. Potem ko je lani s skokom 8,21 m potolkel dolgotrajni svetovni višek Owensa (8,13 m), je letošnjega maja skočil 3 cm dalje in s tem dosegel nov svetovni višek, Boston je brez dvoma eden najboljših atletov vseh časov. Američani so dosegli nov svetovni rekord tudi v skoku s palico. Čeprav je leta 1957 Gutowski skočil 4,82 m (viška niso priznali), je svetovni rekord pripadel Braggu (4,80 m). Dvajsetletni študent George Davies je prej skočil 4,83 m visoko, nato pa je le za las zgrešil višino 4,87 m. Davies je vsekakor dosegel pomemben uspeh. Pomemben svetovni višek je dosegel tudi Italijan Carlo Lievore, ki je vrgel kopje 86,74 m daleč.

Tudi Jolanda Balas (Romunija) je pokazala svojo sposobnost. V Budimpešti je 8. julija skočila 1,90 metra in tako še enkrat potrdila, da je najboljša skakalka vseh časov. Balasova je že junija skočila 1,88 (novi svetovni višek). Balasova, ki ima zdaj 24 let, je že od 1956 svetovna rekorderka (skočila je tedaj 1,75 m).

TEKMOVANJE »6 DRŽAV« V PARIZU

Vsaki dve leti se evropski atleti sestanejo, da ugotovijo, kdo je najboljši v Evropi, in to ne glede na evropsko prvenstvo, na Severne igre ali na Balkanske tekme. Tega pomembnega tekmovanja se udeležujejo atleti naslednjih držav: Nemčije, Francije, Italije, Belgije, Švice in Nizozemske. Leta 1957 so prvič nastopili v Bruslju. Lestvica je bila naslednja: 1. Nemčija (130), 2. Francija (97), 3. Italija (85), 4. Belgija (78), 5. Švica (67) in 6. Nizozemska (53). Dve leti kasneje so tekmovali v Duisburgu in tudi tokrat so se na prvo mesto uvrstili Nemci s 134 točkami. Sledili so Italijani (112), Francozi (108), Belgijci (66,5), Švicarji (65,5) in Nizozemci (64).

Letos je bilo tekmovanje v Parizu in spet so bili prvi Nemci, čeprav so nastopili brez svojih najboljših atletov (Hary, Lauer, Kaufmann, Steinbach, Kinder in še nekateri drugi). Francozi, ki so po prvem delu tekmovanja vodili s sedmimi točkami prednosti, so se uvrstili na drugo častno mesto. Italijani so bili tretji. Lestvica tekmovanja je naslednja: 1. Nemčija 124,5, 2. Francija 117, 3. Italija 112,5, 4. Belgija 74, 5. Švica 62 in 6. Nizozemska 61.

Oglejmo si na kratko posamezne izide. Berruti (Ital.) je z lahkoto zmagal v tekih na 100 m (10"3) in na 200 m (20"8), čeprav je imel v Delecouru resnega konkurenta. Prepričljive zmage so dosegli tudi Nemeč Kaiser (400 m), Belgijec Moens (800 m) in Francoz Bernard (1500 m). Italijani so zmagali v tekih z zaprekami (Svara 110 m in Morale 400 m), Nemci pa v tekih na dolge razdalje (Flosbach 5000 m in Watschke 10.000 m). V skokih so prevladovali Francozi (I. Idriss v višino in I. Voren v daljino), Nemeč Lehnertz in Italijan Cavalli pa sta zmagala v skokih s palico in v troskoku. V metih so po eno zmago dosegle naslednje države: Nemčija (I. Fahsl: kladivo), Italija (I. Meconi: krogla), Francija (I. Macquet: kopje) in Nizozemska (I. Koch: disk). V deseteroboju je zmagal Nizozemec Kamerbek, v maratoni Belgijec Vandendriessche, v štafetah pa Francija (4x100 m) in Nemčija (4x400 m).

Zadnje čase je bilo na sporedu več zanimivih tekmovanj. V Moskvi je bilo znano tekmovanje Memorial Znamenski, katerega se je udeležilo kar 23 držav. Dosegli so dobre izide, med temi je potrebno omeniti sovjetski višek v metu kladiva (Rudienkova 68,92 m) in italijanski višek, ki ga je dosegel Morale v teku na 400 m ovire (50"5). Zaman so Rusi pričakovali Berrutija, ki je zdaj v polni moči. Italijani so upali, da bo njihov ljubljenec potolkel svetovni višek na 200 m, Berruti je nedavno pretekel v 10"2 razdaljo 100 m in v 20"5 razdaljo 200 m. V Beogradu je v okviru dvoboja Jugoslavija — Italija 98-109 Berruti pretekel 100 m v 10"4.

Prvenstvo Južne Amerike in Britanske igre niso dale pomembnih izidov. Na prvem tekmovanju je bil najboljši Esteves (Venezuela) na 100 m (10"4), na drugem pa Anglež Bogey (8'35"4 na 2 milj) in Nemeč Janz (50"7 na 440 yardov). Tekmovali so tudi v Zagrebu in Varšavi, toda brez pomembnih izidov.

TEKMA SZ IN ZDA

Tretji atletske dvoboj med Sovjetsko zvezo in ZDA, ki bo 15. in 16. julija v Moskvi, je brez dvoma najpomembnejše tekmovanje leta 1961. V prvih dveh dvobojih so zmagali Američani s precejšnjim naskokom 17 točk v Moskvi leta 1958 in 19 točk v Filadelfiji leta 1959, toda letos so strokovnjaki mnenja, da bo njihov uspeh tesen, in sicer zato, ker so Rusi zelo močni in ker Američani nastopijo brez nekaterih prvovrstnih tekmovalcev, kot so: metalci krogle O'Brien in Dallas Long, metalci diska Babka in Al Oerter, metalci kladiva Connolly in Hall, metalci kopja Alley, skakalca s palico Davies in Morris ter tekača Cawley in Otis Davis. Poleg tega je treba omeniti, da so zapustili lahko atletiko prvovrstni atleti, kot so Rafer Johnson, Glenn Davis, Calhoun, May in Howard.

Kakšne uspehe bodo dosegli Američani v Moskvi? V tekih na kratke in srednje proge je uspeh zagotovljen, ker Rusi niso preveč hitri. Tu je treba omeniti znanega Franka Budda, novega svetovnega rekorderja na 100 yardov s časom 9"2. Budd je letos zmagal na vseh pomembnih dirkah svoje države, kar ni uspelo do zdaj nobenemu ameriškega tekaču. Sovjetska zveza bo po vsej verjetnosti prodorno zmagala na daljših progah, v teku na 3000 m ovire ter v hoji. Američani bodo pa z lahkoto zmagali v tekmah z zaprekami (110 in 400 m), kjer gospoduje Jones, Washington in Farmer.

V skokih in v metih bodo tekme zelo »vroče«. John Thomas se bo boril za drugo mesto s Savlakadzejem ali Bolšjovom (Brumel je poglavje zase) v skoku v višino, Ralph Boston se bo ponovno srečal z Igorjem Ter-Ovanesianom. V skoku s palico bodo prvi Američani, v troskoku pa Sovjeti. V metih bodo Američani po vsej verjetnosti zmagali v metu krogle, čeprav bo Ovsepian resen nasprotnik, Rusi pa v metu kladiva (I. Rudienkov). V metu diska bosta brez dvoma najboljša Silvester, ki je pred kratkim vrgel orodje 60,36 m daleč (viška niso priznali) in Fromm (met kopja), oba Američana, če bosta to dovolila Metsur (56,74 disk) in Kuznetsov (81,44 kopje). V deseteroboju bosta Rusi Kuznetsov in Kutienko dosegla pričakovan uspeh. Američani imajo v tej disciplini prvaka Hermana (7142) in Phila Mulkeya, nepriznanega svetovnega prvaka (8709 točk).

Po dvoboju s Sovjetsko zvezo bodo ZDA nastopile v Stuttgartu (18. in 19. julija) proti Nemčiji, v Londonu (21. in 22. julija) proti Veliki Britaniji in v Varšavi (29. in 30. julija) proti Poljski. Nemci bodo nastopili brez svojih najboljših mož, Angleži so močni samo na srednjih progah, Poljaki pa so zelo nestalni. Iz tega sledi, da bo uspeh Američanov v Evropi precejšen.

—0—

Šport v Jugoslaviji

Nogometnega prvenstva je že zdavnaj konec. Častni naslov je osvojilo »mladinsko« moštvo Partizana, ki je zamenjalo svoje stare igralce Čajkovskega, Bobeka in Mitića z novimi, ki se imenujejo Soškić, Galić, Jusufi, Vasović in Miladinović. Partizan, ki je bil na vrhu lestvice tudi v prvem delu prvenstva, je uspešno odbil napade ostalih enajstoric in zaključil tekmovanje z naslednjim uspehom: 15 zmag, 2 neodločena izida in 5 porazov, 53 zabitih golov in 23 prejetih. Iz prve lige sta izpadli Split in Radnički. Končna lestvica je naslednja: 1. Partizan (32), 2. Crvena zvezda (31), 3. Hajduk (31), 4. Dinamo (27), 5. Vojvodina (23), 6. Beograd (23), 7. Rijeka (22), 8. Sarajevo (18), 9. Velež (17), 10. Vardar (17), 11. Split (16) in 12. Radnički (8).

V nedeljo se bo končal tudi prvi del košarkarskega prvenstva. Začasni prvak bo brez dvoma ljubljanska Olimpija, ki je trdno v vodstvu s 14 točkami. Sledi četvorica: Beograd (s svojim Koracom), Partizan, Zadar in Crvena zvezda (10 točk), Lokomotiva in Radnički (8), Željezničar (6), Sloboda (2) in Dinamo (0). V Zagrebu je bilo pred kratkim tudi mednarodno tekmovanje ženskih reprezentanc. Zmagala je CSR pred Francijo, Jugoslavijo in Madžarsko.

Jugoslovanski kolesarji nastopajo tudi na dirki po Franciji kot nepoklicni tekači. Pred tem pomembnim nastopom so tekmovali v Jugoslaviji za državno prvenstvo (I. Zirovnik), za Memorial Ročiča (I. Milenković), v dirki čez Col (I. Zirovnik) ter v etapni dirki »Po Hrvatski in Sloveniji« (I. Zirovnik).

Tudi igralci namiznega tenisa so imeli svoje prvenstvo. Zmagal je povsem nepričakovano 20-letni Biščan, pred Teranom, Osmanagićem in Zelejcem. Novi mladinski prvak je Korpa, nova prvakinja pa R. Nikolićeva. V parih sta zmagala Vogrinc-Uzorinac. Prvenstvo je bilo v Sarajevu.

Na Bledu so bile zanimive tekme v veslanju. Nastopilo je mnogo čolnov iz 6 držav. Največ zmag so dosegli Čehi in Romuni (vsak 3), sledijo Nemci, Italijani, Poljaki in domačini.

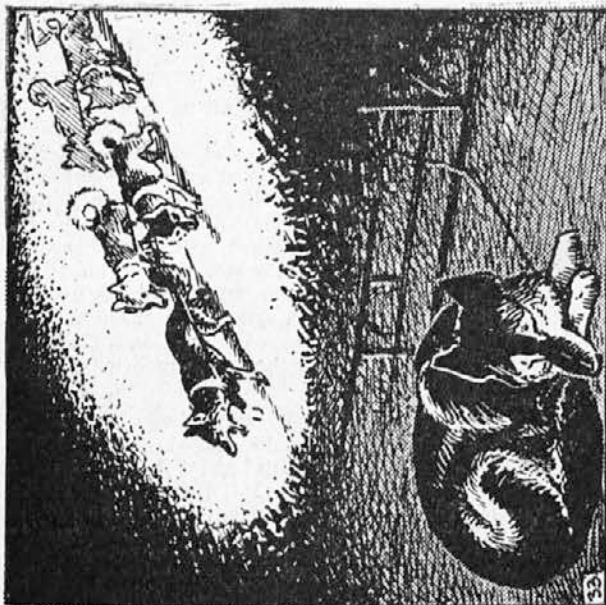
Cerar je osvojil državno prvenstvo v telovadbi.

Jugoslovanska reprezentanca v waterpolu se je dvakrat spoprijela z Madžarsko, in sicer v Zagrebu, kjer je zaigrala neodločeno 2:2, in v Borovu, kjer je klonila z izidom 3:4. Madžari so, kot znano, v juniju zmagali na turnirju, ki je bil v Leipzigu. Druga je bila Jugoslavija, tretja Nemčija in četrta Nizozemska.

Končno Laver v Wimbledonu

22-letni Avstralec Rod Laver je končno osvojil častni pokal Wimbledonu, potem ko je tako lani kot predlanskim bil samo drugi. Njegov letošnji nasprotnik v finalu, Američan Mc Kinley, ni imel moči, da bi se mu uprl in je zato prav kmalu klonil z izidom 3:6, 1:6 in 4:6. Pri ženskah je zmagala Mortimer (Anglija). V tekmovanju dvojic so zmagali Emerson-Fraser (Avstralija), Hautzejeva-Maffittova (ZDA) in v mešanih parih Stolle-Turner (Avstralija).

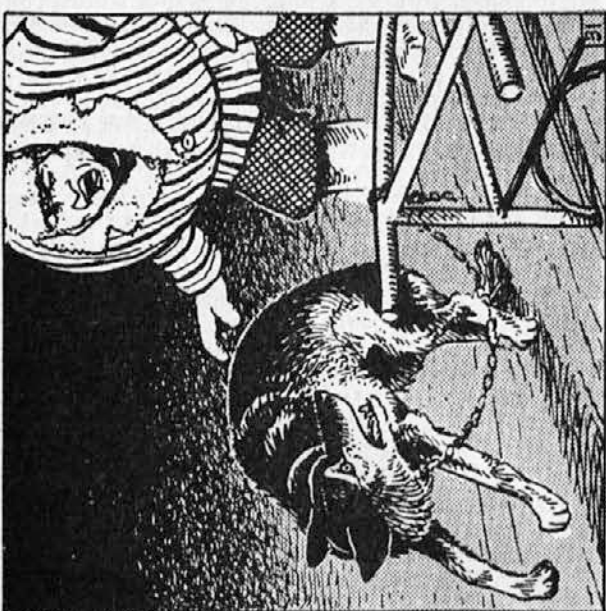

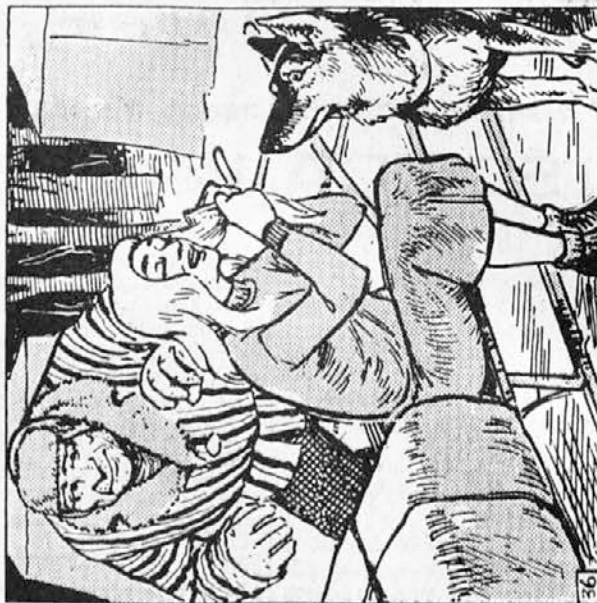
33 Šele opolnoči je odšel Mc Cready spat v svoj sotor. Potem so se tudi Kazanu pri toplem ognju zaprle oči. Tisoč nemirnih sanj mu je plesalo po glavi. Boril se je in vozil sani, potem pa je spet ležal v lepi Izabelini sobi in poslušal njene pesmi. Nato se je sanjska slika znova spremenila. Tekel je na čelu krasne pasje vprege.

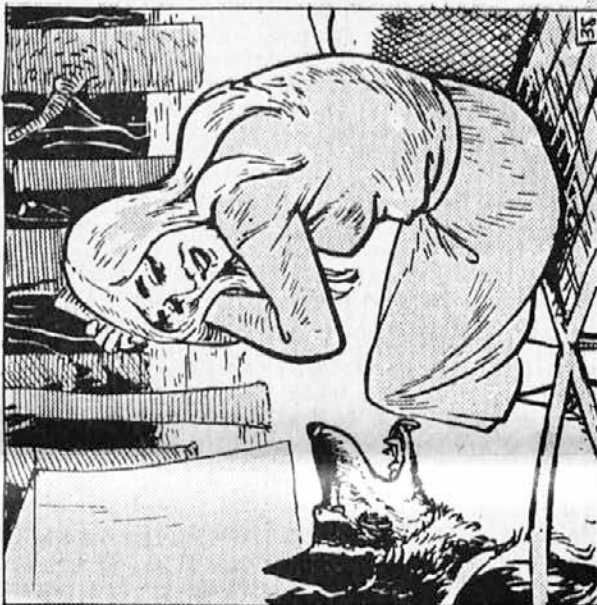
32. Dolgo je strmel v psa, potem pa je tiho odšel v svoj sotor. Vrnil se je s steklenico v roki in sedel na rob sani. Pijl je s počasnimi požirki. Z negotovim glasom je ogovoril Kazana: »Spoznaj sem te, čeprav so ti spremenili ime. Le kako si prišel prav v Thorpove roke? Skoda, da ne znaš govoriti! Marsikaj mi bi lahko povedal.«

31. Izabela je v šotoru odgovarjala možu in Kazan je z dvignjenimi ušesi poslušal njen glas. Tako ni niti videl, niti slišal Mc Creadyja, ki se je bil previdno sp plazil za njegov hrbet in nenadoma zaklical: »Pedro!« Pes se je stresel in odskočil, kakor da bi ga kdo udaril z bičem. Mc Cready pa je zamrmral: »Torej si vendale til.«

36. Kazan jo je nepremično gledal, pa tudi Mc Cready je tiho stopil za sani in s čudnim žgočim pogledom gledal njegovo gospodarico. Thorpe ga ni opazil in zato je začel z rokami brodirati po prtljagi na saneh. Potem pa je kakor slučajno z roko kradoma posegel v bogate zlate lase, ki so se lesketali v prvih žarkih jutranjega sonca.

35. Nenaadoma se je Kazan prebudil iz mučnih sanj. Skočil je kvišku in zagledal Mc Creadyja, ki je ob prvem dnevnem svitu netil ogenj. Divje je zarenčal, a že je iz šotora stopil Thorpe, za njim pa Izabela. Mlada žena je sedla h Kazanu na sani in začela česati svoje lepe in dolge lase. Ni se ji mudilo in veselo se je smejala Kazanu.

34. Na saneh je sedel njegov gospodar, član kraljeve policije. Mladi mož ga je klical: »Pedro, Pedro!« Na saneh pa se je vozil tuj človek z vklepanimi rokami in nogami. Ob tabornem ognju pa si je mož sprostil roke in s težkim kolom udaril njegovega nekdanjega gospodarja po glavi. Kazan ga je dobro poznal. Bil je Mc Cready.

Za
naše
najmlajše

6

PO
POVESTIJ. OLIVERA
CURWOODARIŠE:
M. MUSTER